

Таким чином, підвищений інтерес дослідників – представників різних наук, у тому числі науки конституційного права, до розвитку європейських традицій парламентаризму, обумовлено проблемами практичного та теоретичного характеру, пов'язаних із розвитком вітчизняного конституціоналізму та інтеграції національного правопорядку до європейського правового простору.

Список використаної літератури:

1. Виборчий кодекс України: прийнятий Законом України від 19 грудня 2019 р. № 396-IX // Відомості Верховної Ради України. – 2020. – № 7, № 8, № 9. – Ст. 48.
2. Марченко М. Н. Правовая система Европейского Союза : монография / М. Н. Марченко, Е. М. Дерябина. – Москва : Норма-Инфа-М, 2014. – С. 350.
3. Швейцер В. Европейский парламент: время перемен / В. Швейцер // Современная Европа. – 2019. – № 3. – С. 42–52.

Ключові слова: виборчий процес, Європейський парламент, європейська інтеграція, виборчий кодекс України.

Ключевые слова: избирательный процесс, Европейский парламент, европейская интеграция, избирательный кодекс Украины.

Key words: election process, European Parliament, european integration, Election Code of Ukraine.

БАТАН ЮРІЙ ДМИТРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри конституційного права*

ТЕСТИ У ВИКЛАДАННІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА: СКЛАДАННЯ, РОЗВ'ЯЗАННЯ, ОБГОВОРЕННЯ

З огляду на Концепцію реформування юридичної освіти, а також структуру єдиного фахового вступного випробування з права, акцент у викладанні має бути зроблено на *тест як різновид навчальної роботи*. Ці тези є скороченим викладенням авторських методичних рекомендацій щодо цього питання у навчально-методичних посібниках кафедри конституційного права [1–3].

Окрім традиційного розв'язування тестів, пропонується **обговорення аргументації вибору варіанта** в кожному тестовому завданні. До практичного заняття викладач готує певну кількість закритих тестів із відповідної теми, серед них можуть бути тести зовнішнього незалежного оцінювання минулих років. Здобувач вищої освіти має не лише надати відповіді на орієнтовно 8–12 тестових завдань, а й обґрунтувати їх, зокрема вказати, чому інші три варіанти відповіді не є правильними або за яких умов вони могли бути правильними, яке слово або

словосполучення у запитанні вказує на правильну відповідь тощо. Навіть у разі якщо студент не знає правильної відповіді, то має пояснити власні міркування, демонструючи певні знання з навчальної дисципліни та вміння критично й аналітично мислити.

Наприклад, єдине фахове вступне випробування з права 2017 року включало таке тестове завдання:

«Що із перерахованого НЕ є елементом системи стримувань і противаг?»

А. Різні способи формування гілок влади.

Б. Право вето глави держави по відношенню до прийнятих парламентом законів.

В. Інститут контрасигнування.

Г. Можливість надання органам місцевого самоврядування окремих повноважень органів виконавчої влади».

Аргументація відповіді на нього може містити відповіді на такі питання: а) зміст системи «стримувань і противаг»; б) зміст права вето; в) зміст контрасигнування; г) приклади способів формування гілок влади. Здобувач вищої освіти має пояснити, що об'єднує три дистрактори та чим ключ (інститут делегування повноважень) відрізняється від них і не належить до системи «стримувань і противаг».

Єдине фахове вступне випробування з права 2016 року включало тестове завдання такого змісту:

«Який із принципів виборчого права утверджується закріпленням в Законі України «Про вибори Президента України» положенням про те, що громадяни України безпосередньо обирають Президента України?»

А. Загального виборчого права.

Б. Рівного виборчого права.

В. Прямого виборчого права.

Г. Вільного виборчого права».

Здобувач вищої освіти має коротко встановити, що означає кожен із принципів, вказаних у варіантах відповіді, а також вказати головне слово в запитанні, яке є підказкою навіть у тому випадку, якщо здобувач недостатньо розуміє зміст принципів виборчого права – таким словом є «безпосередньо».

Одним зі способів застосування знань здобувачів вищої освіти і водночас використання тестових завдань є розвиток навичок **складання ними тестів**. Домашнє завдання може полягати в тому, що збучував обирає по 6–8 питань на семестр із поданого переліку питань і самостійно складає від 1 до 5 закритих тестів і надсилає їх викладачу на електронну пошту або шляхом заповнення онлайн-форми. За змістом ці тести можуть бути, наприклад, такими:

а) тест на встановлення послідовності – необхідність розташування чотирьох варіантів дій (понять, характеристик) у певній послідовності (наприклад, порядок вирішення конституційного конфлікту або порядок реєстрації громадського об'єднання);

б) тест на співвідношення (логічні пари) – встановлення відповідності між назвами, умовами, твердженнями, висновками тощо, які

логічно взаємопов'язані, але розташовані за умовою завдання у різних групах довільним чином. Тест передбачає наявність двох стовпчиків, кожен із яких має по чотири або п'ять слів або словосполучень. Для наочності подано приклад:

«Співвіднесіть критерії класифікації з видами конституційно-правових норм:

- A. За функціональною спрямованістю.
- B. За способом впливу на суб'єкти права.
- B. За характером регулювання суспільних відносин.
- Г. За дією в часі.
- 1. Матеріальні, процесуальні.
- 2. Постійні, тимчасові, виключні.
- 3. Уповноважувальні, зобов'язувальні, заборонні.
- 4. Установчі, регулятивні, охоронні»;

в) ситуаційне завдання з одним ключем (єдино правильним варіантом відповіді) і трьома дистракторами (неправильними варіантами відповіді). Для теоретичних питань, пов'язаних із предметом, інститутами, нормами тощо, рекомендовано складати не ситуаційні завдання, а завдання на застосування теорії. Нижче наведено приклад такого завдання:

«У якій зі статей Конституції України зазначається ознака суверенності конституційного ладу України?»

- A. *«Суверенітет України поширюється на всю її територію» (ст. 2).*
- B. *«Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу» (ст. 17).*
- C. *«Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава» (ст. 1).*
- D. *«Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами» (ч. 3 ст. 5)».*

Серед **цілей подібного завдання** можна виокремити такі:

- 1) здобувачі вищої освіти застосовують набуті знання для складання тестів;
- 2) здобувачі вищої освіти розуміють технологію складання тестів і ставлять себе на місце автора тестів, що може підсвідомо сприяти покращенню розуміння тестів під час вирішення у майбутньому;
- 3) здобувачі вищої освіти набувають навичок тестології;
- 4) з огляду на це, вони краще розуміють відповідне питання;
- 5) активізація не механічного запам'ятовування, а сутнісного розуміння теорії конституційного права та конституційно-правового регулювання;
- 6) можливість використання складених тестів для їхнього використання в навчальному процесі шляхом вирішення й обговорення з іншими здобувачами вищої освіти;
- 7) урізноманітнення навчання;

8) можливість суміщення цієї форми із іншими формами контролю засвоєння знань і вмій та навичок.

Список використаної літератури:

1. Конституційне право України : навч.-метод. посібник / Д. С. Терлецький, М. В. Афанасьєва, Ю. Д. Батан та ін. ; за заг. ред. Д. С. Терлецького. Одеса, 2020. 242 с. URL: <http://doi.org/10.32837/11300.12412> (дата звернення: 01.05.2021).
2. Терлецький Д. С., Батан Ю. Д., Запорожець В. І. Конституційна юстиція : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Д. С. Терлецького. Одеса : НУ «ОЮА», 2021. 154 с. URL: <http://doi.org/10.32837/11300.14399> (дата звернення: 01.05.2021).
3. Терлецький Д. С., Олькіна О. В., Батан Ю. Д., Єзеров А. А., Констанкевич Ю. З. Конституційно-правові проблеми виконавчої влади : навч.-метод. посібник / за заг. ред. Д. С. Терлецького. Одеса, 2020. 161 с. URL: <http://doi.org/10.32837/11300.12417> (дата звернення: 01.05.2021).

Ключові слова: конституційне право, навчальна дисципліна, тестологія, викладання, юридична дидактика.

Ключевые слова: конституционное право, учебная дисциплина, тестология, преподавание, юридическая дидактика.

Key words: Constitutional Law, academic discipline, testology, teaching, legal didactics.

КОРНІЄНКО ВОЛОДИМИР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права*

ЕЛЕКТРОННЕ ГОЛОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Очевидно, що триваюча вже не перший рік пандемія коронавірусу COVID-19 надає поштовх у впровадження новітніх інформаційних технологій у виборчий процес розвитку електронних систем голосування. Електронне голосування – участь в публічних опитуваннях, виборах, референдумах, що передбачає використання електронних засобів для ідентифікації та підрахунку голосів. Електронне голосування у віддаленому режимі надає доступ до виборів всім виборцям, і тим, хто мешкає за кордоном, і виборцям з інвалідністю, і тим хто знаходиться на самоізоляції. Однак імплементація електронного голосування в існуюче законодавство непросте завдання, ще складніше і повільніше йде розробка технологій і впровадження технічних систем.

У 2004 році Радою Європи ухвалено Рекомендацію СМ/Rec(2017)5 щодо стандартів електронного голосування [1]. Цей документ надає рекомендації втілення принципів європейської виборчої спадщини стосовно системи електронного голосування та містить 49 стандартів,